

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul de Lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Ministerul Justiției în comun cu Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor au elaborat proiectul de *Lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor*.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Proiectul de lege a fost elaborat în vederea transpunerii selective la nivel național a prevederilor *Directivei (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015* privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei (Text cu relevanță pentru SEE), în vederea instituirii cadrului normativ național referitor la procedura de constatare a încălcărilor legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului de către entitățile raportoare, reprezentanții acestora, precum și modul de aplicare a sancțiunilor.

Fluxurile de bani ilicite pot deteriora integritatea, stabilitatea și reputația sectorului financiar și pot amenința securitatea națională și dezvoltarea relațiilor internaționale. Spălarea de bani, finanțarea terorismului și criminalitatea organizată rămân probleme semnificative care ar trebui abordate la nivel legislativ.

În acest context prevenirea ținută și proporționată a utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului este indispensabilă și poate aduce rezultate complementare în combaterea și sancționarea acestor practici ilegale.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

La 20 mai 2015 Parlamentul European a adoptat Directiva 2015/849, care are drept scop optimizarea standardelor Uniunii Europene existente inclusiv în domeniul stabilirii procedurilor de sancționare și de substituire prin abrogare a Directivelor 2005/60/CE și 2006/70/CE.

În 2012 standardele *The Financial Action Task Force (FATF)* au fost revizuite, fiind exprimate în 40 Recomandări, astfel încât prezentul proiect de lege se axează primordial pe implementarea standardelor europene și internaționale recent adoptate.

Proiectul de lege a fost elaborat în sensul armonizării legislației naționale *Directivei Uniunii Europene 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015* privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei.

Menționăm că în procesul de elaborare a proiectului au fost utilizate în ansamblu prevederile echivalente din ambele standarde (Directiva 2015/849 și standardele *The Financial*

Action Task Force (FATF), fiind selectate pentru implementare în legislația națională standardele și cerințele riguroase care au fost dictate de realitățile de dezvoltare economică și financiară ale Republicii Moldova.

În procesul de elaborare a proiectului de lege a fost consultată experiența și cadrul normativ existent pentru țările Uniunii Europene, care au obținut un rating înalt în cadrul rundelor de evaluare efectuate de către Comitetul MONEYVAL.

În acest sens a fost elaborat tabelul de concordanță, prin care se observă gradul de compatibilitate a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Proiectul național reprezintă un exercițiu de continuitate a armonizării legislației naționale în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului, în sensul stabilirii procedurii de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor prevăzute în art. 35 din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, act normativ care a asigurat transpunerea la nivel național a Directivei (UE) 2015/849.

Proiectul de Lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor transpune **art. 14 (4), 16, 18, 18a, 20, 30, 32, 32a, 40, 42, 45, 46, 48, 50a, 59 și 60** din Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei (Text cu relevanță pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 141 din 5 iunie 2015, așa cum a fost modificată ultima oară prin Directiva (UE) 2018/843 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect de lege stabilește modul de constatare a încălcărilor legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului de către entitățile raportoare, reprezentanții acestora precum și modul de aplicare a sancțiunilor în corespundere directă cu cerințele art. 58-62 din Directiva 2015/849 și Recomandarea 35 FATF.

Scopul prezentei legi este asigurarea securității statului, protejării sistemului național financiar-bancar, financiar-nebancar și a liber-profesioniștilor, apărării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, precum și ale statului.

Prevederile prezentei legi se aplică faptelor, acțiunilor sau inacțiunilor săvârșite pe teritoriul Republicii Moldova, ce au ca obiect încălcarea legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.

Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Banca Națională a Moldovei, și Comisia Națională a Pieței Financiare sunt autoritățile naționale competente de punerea în aplicare a prevederilor prezentei legi prin aplicarea sancțiunilor, în conformitate cu atribuțiile stabilite prin *Legea nr. 308/2017*.

Remarcăm că, un element inovator pe care îl introduce proiectul din perspectiva Directivei (UE) 2015/849 se referă la delimitarea competențelor dintre organele de supraveghere (Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Camera Notarială, Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării, Ministerul Finanțelor) și organele cu funcții de supraveghere competente să aplice sancțiuni pentru constatarea încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului (Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Pieței Financiare). Dat fiind faptul că, unele organe cu funcții de supraveghere nu dețin competențele necesare pentru aplicarea sancțiunilor, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor va fi organul competent care va fi responsabil de verificarea conformității pentru entitățile raportoare supravegheate de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Camera Notarială, Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării și de Ministerul Finanțelor, precum și de aplicarea sancțiunilor în cazul constatării încălcărilor din domeniul spălării banilor și finanțării terorismului ce nu constituie infracțiuni. Drept urmare, prin intermediul acestei delimitări se asigură implementarea prevederilor art. 58 din Directiva (UE) 2015/849, prin care autoritățile naționale sunt abilitate să aplice sancțiuni pentru constatarea încălcărilor din domeniul spălării banilor și finanțării terorismului.

Proiectul de lege este structurat din cinci capitole care au fost grupate în funcție de normele ce reglementează măsurile de control și stabilire a încălcărilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor, răspunderea ce survine la depistarea încălcărilor precum și sancțiunile corespunzătoare.

Capitolul I stabilește scopul, domeniul de aplicare, noțiunile principale utilizate, entitățile raportoare care pot fi trase la răspundere precum și organele cu funcții de supraveghere competente de a stabili încălcările în domeniu și respectiv de a aplica sancțiunile de rigoare.

În această ordine de idei art. 3 din proiectul de lege, spre deosebire de prevederile *Legii nr. 308/2017* delimitează organele cu funcție de supraveghere și organele cu funcție de supraveghere competente să aplice sancțiuni pentru încălcările legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor.

Astfel, în calitate de organe de supraveghere competente să aplice sancțiuni sunt:

- Banca Națională a Moldovei pentru entitățile prevăzute la art.4 alin. (1) lit. a), b) și i) din *Legea nr. 308/2017*;

- Comisia Națională a Pieței Financiare pentru entitățile prevăzute art. 4 alin. (1) lit. c) și h) din *Legea nr. 308/2017*;

- Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor pentru entitățile prevăzute 4 alin. (1) din *Legea 308/2017*.

Această delimitare a fost dictată de faptul că unele organe cu funcții de supraveghere cum ar fi Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Camera Notarială, Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării, Ministerul Finanțelor nu dețin competențe necesare efectuării controalelor pentru depistarea încălcărilor precum și pentru stabilirea sancțiunilor corespunzătoare.

Reieșind din cele expuse Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională a Pieței Financiare vor stabili încălcările și vor efectua verificarea conformității conform procedurilor interne stabilite de *Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor* și *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, însă sancțiunile pentru încălcări vor fi stabilite conform prevederilor conținute în capitolul IV al proiectului de lege.

Proiectul de lege prevede ca Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor va fi organul competent atât pentru efectuarea verificării conformității pentru entitățile raportoare supravegheate de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Camera Notarială, Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării și Ministerul Finanțelor precum și pentru stabilirea sancțiunilor corespunzătoare pentru încălcările stabilite.

Capitolul II prevede procedura de control entităților raportoare la prevederile legislației privind prevenirea și combaterea spălării banilor.

Astfel procedura dată va fi aplicată doar de către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor în raport cu entitățile supravegheate.

Art. 5 reglementează exhaustiv temeiurile de inițiere procedurii de control care poate fi planificată cât și tematică la sesizarea organelor cu funcție de supraveghere sau la autosesizarea din oficiu.

Explicațiile verbale în cadrul procedurii de control sunt consemnate în procesul-verbal doar cu consimțământul persoanei care le declară. Refuzul oricărei declarații nu constituie impedimente pentru continuarea procedurii de control. Refuzul de a depune explicații verbale se consemnează în procesul-verbal sub semnătură.

Art. 11 descrie posibilitatea organului cu funcție de supraveghere competent de a efectua verificarea conformității (în speță Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor) de a efectua vizite de control, care în mod obligatoriu trebuie dispuse într-un ordin emis de directorul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor în care se indică scopul și obiectul vizitei de control, data la care începe și sancțiunile pentru crearea impedimentelor la efectuarea acesteia prevăzute de prezenta lege, precum și dreptul de a ataca ordinul în instanța de judecată.

Vizita de control entităților raportoare se finalizează cu procesul-verbal de control, care este actul prin care se individualizează fapta, circumstanțele agravante și atenuante, încadrarea juridică a acesteia, subiectul responsabil, acțiunile efectuate pe parcursul procedurii de control și acțiunile propuse după finisarea verificării conformității.

În partea ce ține de adoptare, comunicare și publicare deciziilor menționăm că, după examinarea obiectivelor făcute de entitatea raportoare asupra raportului de control și a actului constatator privind efectuarea vizitei de control, directorul Serviciului adoptă o decizie privind emiterea unei prescripții obligatorii conform art. 37, privind constatarea săvârșirii unei încălcări și aplicarea sancțiunilor, cu sau fără solicitarea către autoritățile competente de a suspenda și/sau retrage autorizația și/sau licența de activitate.

Decizia Serviciului de a aplica sancțiuni poate fi adoptată nu mai târziu de cinci ani de la comiterea încălcării - din momentul încetării încălcării.

Entitățile raportoare și persoanele vizate sunt obligate să informeze Serviciul despre măsurile întreprinse în vederea executării deciziei, prescripției în termenul stabilit în aceasta. În cazul neexecutării în termen a deciziilor Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, executarea silită a acestora se efectuează în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale Codului de executare.

Capitolul III denumit *Răspunderea și individualizarea sancțiunilor* cuprinde tipurile de încălcări, circumstanțele atenuante și agravante la stabilirea sancțiunilor, subiecții care pot fi supuși sancțiunilor, tipurile de sancțiuni aplicabile precum și procedura de contestare a deciziilor aferente aplicării sancțiunilor.

Răspunderea pentru încălcarea a prevederilor legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului survine în cazul în care faptele constatate nu conțin elementele constitutive ale unei infracțiuni, caz în care informațiile vor fi transmise pentru examinare organelor de urmărire penală.

Recomandarea 35 FATF (2012) și prevederilor Directivei (UE) 2015/849 prevăd faptul că statele membre urmează să dispună de mecanisme clare de stabilire a sancțiunilor cel puțin pentru încălcări grave, repetate sau sistematice ale cerințelor referitoare la măsurile de precauție privind clientela, păstrarea evidențelor, raportarea tranzacțiilor suspecte și controalele interne ale entităților obligate. Spectrul acestora ar trebui să fie suficient de largă pentru a permite statelor membre și autorităților competente să ia în considerare diferențele dintre entitățile obligate, în special dintre instituțiile de credit și instituțiile financiare și alte entități obligate, în ceea ce privește dimensiunea, caracteristicile și natura activității acestora. În transpunerea prezentei directive, statele membre ar trebui să se asigure că impunerea de măsuri și sancțiuni administrative în conformitate cu prezenta directivă și de sancțiuni penale în conformitate cu dreptul intern nu încalcă principiul *ne bis in idem*.

Potrivit proiectului de lege încălcările grave sunt neaplicarea adecvată măsurile de precauție sporită, neraportarea tranzacțiilor suspecte, încălcarea prevederilor privind păstrarea datelor și a evidențelor precum și încălcarea prevederilor privind stabilirea adecvată a măsurilor de control intern de către entitățile raportoare.

Prevederile art. 59 al Directivei (UE) 2015/849 sunt transpuse în reglementările prezentului proiect de lege care sistematizează tipurile de sancțiuni care pot fi aplicate pentru încălcarea prevederilor legislației privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului după cum urmează: declarația publică în mass-media, în care se identifică persoana fizică sau juridică și natura încălcării, prescripția prin care se impune persoanei fizice sau juridice, încetarea comportamentului respectiv și abținerea de la repetarea acestuia, retragerea sau suspendarea autorizației, licenței de activitate, în cazul în care activitatea entității raportoare constituie obiectul autorizării sau licențierii, interdicția temporară de a exercita funcții de conducere în entitățile raportoare de către oricare persoană cu funcții de conducere de rang superior într-o entitate raportoare sau de către oricare altă persoană fizică, declarate responsabile de încălcare, amenda.

Întru asigurarea unui proces echitabil de stabilirea sancțiunilor, contestare a deciziilor de sancționare se va face prin procedura de contencios administrativ.

Capitolul IV prevede faptele ce constituie încălcări ale legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și sancțiunile aplicate.

În acest sens, *Capitolul IV* detaliază încălcările pentru care entitățile raportoare pot fi atrase la răspundere precum și sancțiunile individualizate pentru încălcările ordinare precum și pentru cele grave, repetate și sistematice.

Un element de noutate îl constituie și atragerea la răspundere pentru neaplicarea măsurilor de precauție sporită atât pentru identificarea persoanei fizice sau juridice, cât și a beneficiarului efectiv pentru a gestiona și atenua riscurile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, cum ar fi obținerea de informații suplimentare privind: clientul și beneficiarul real, obiectul relației de afaceri, sursa fondurilor și sursa averii clientului și a beneficiarului real, justificarea tranzacțiilor preconizate sau realizate; obținerea aprobării conducerii de rang superior pentru stabilirea sau continuarea relației de afaceri; realizarea unei monitorizări sporite a relației de afaceri, prin creșterea numărului și frecvenței controalelor aplicate și prin selectarea tipurilor de tranzacții care necesită o examinare suplimentară, conform prevederilor art. 18, 18a și 59 (1), (a) din Directiva (UE) 2015/849.

De asemenea, printre prevederile noi introduse în proiect se constată și stabilirea răspunderii pentru încălcarea obligației de a aplica imediat măsuri restrictive în privința bunurilor, care aparțin sau sunt deținute sau controlate, direct sau indirect, de persoanele, grupurile sau entitățile incluse în lista persoanelor, grupurilor și entităților implicate în activități teroriste și de proliferare a armelor de distrugere în masă care fac obiectul măsurilor restrictive prevăzute la art. 34 (11) din Legea nr. 308/2017, precum și de persoanele juridice care aparțin sau sunt controlate, direct sau indirect, de aceste persoane, grupuri sau entități, asigurând, astfel, implementarea prevederilor art. 18 (3) și Anexa III din Directiva (UE) 2015/849.

Capitolul V stabilește dispozițiile finale, unde se stabilește articolele (componențele de contravenții) care se abrogă odată cu adoptarea legii.

5. Fundamentarea economică-financiară

În acest sens, implementarea prezentului proiect de lege nu necesită cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat.

6. Modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative

Menționăm faptul că, odată cu intrarea în vigoare a prezentului proiect de lege prevederile *Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008* vor fi abrogate, deoarece sancțiunile stabilite de prezentul proiect de lege constituie sancțiuni de ordin administrativ în conformitate rigorile Directivei (UE) 2015/849, precum și pentru a evita dublările de ordin are eventual ar putea să ducă la o confuzie în aplicarea unui act sau altul.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul de lege este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Proiectul de Lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor a fost înregistrat la ședința secretarilor generali de stat cu număr unic 514/MJ/2019. În conformitate cu pct. 170 și 190 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, și conform deciziilor luate în ședința secretarilor de stat din data de 12 septembrie 2019 proiectul a fost transmis spre avizare și expertiza anticorupție.

Au prezentat avize cu obiecții și propuneri următoarele autorități/instituții: Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Pieței Financiare, Asociația Băncilor din Moldova, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Camera Notarială, Agenția Servicii Publice, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Centrul analitic independente „Expert-Grup”.

Autoritățile/instituțiile care au comunicat lipsă de propuneri și obiecții: Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației a Republicii Moldova, Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării, Uniunea Administratorilor Autorizați din Moldova.

Prin scrisoare nr. 03/12221 din 13 decembrie 2019, potrivit art. 32 alin. (7) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, după definitivarea sintezei proiectul a fost transmis la avizare repetată și expertiză anticorupție. Au prezentat alte obiecții Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Pieței Financiare, Asociația Băncilor din Moldova.

8. Constatările expertizei anticorupție

Prin scrisoarea nr. 06/2-5927 din 02.10.2019 Centrul Național Anticorupție a comunicat că: *„Proiectul nu conține avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare și sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultărilor publice, fapt ce presupune că redacția proiectului poate suferi ulterior modificări și completări.”*, în sensul respectiv neefectuând expertiza anticorupție, fundamentându-și poziția potrivit art. 28 alin. (4) din Legea integrității nr. 82/2017.

Prin scrisoare nr.06/2-8185 din 26 decembrie 2019 am recepționat raportul de expertiză anticorupție nr. ELO19/6231 din 26 .12.2019 cu recomandări la obiecții generale care s-au acceptat parțial în proiect.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Centrul de Armonizare a Legislației la nr.31/02-4-6367 a comunicat că, din punct de vedere al dreptului UE, prin prisma obiectului de reglementare, demersul normativ se circumscrie reglementărilor statuate la nivelul UE, subsumate *Politicii europene în domeniul libertății, securității și justiției* pe segmentul legislativ al *spălării banilor și terorismului*. Transpunerea și implementarea Directivei (UE) 2015/849 este importantă în contextul realizării obligațiilor

Republicii Moldova, ce rezultă din art. 18, Titlul III „Libertate, securitate și justiție” și Anexa XXVIII-A „Norme aplicabile serviciilor financiare” din Acordul de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană.

„Proiectul de Lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor **transpune art. 14 (4), 16, 18, 18a, 20, 30, 32, 32a, 40, 42, 45, 46, 48, 50a, 59 și 60** din Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei (Text cu relevanță pentru SEE), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 141 din 5 iunie 2015, așa cum a fost modificată ultima oară prin Directiva (UE) 2018/843 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018.”.

Ministru

Fadei NAGACEVSCHI